

Riktlinje för egenvård inom kommunal vård och omsorg

Dokumenttyp:	Riktlinje
Diarienummer:	SN-2016/220, version 1
Beslutande nämnd:	Socialnämnd
Beslutsdatum:	2016-11-17
Giltighetstid:	2017-12-30
Dokumentansvarig:	MAS Eva Lejman

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Författningar	3
3. Egenvård	3
3. Den individuella bedömningen.....	3
4. Vem ska göra bedömningen?.....	3
4.1 Utskrivning från sjukhuset	3
4.2 Läkemedelshantering.....	4
5. Riskanalys.....	4
6. Instruktion och handledning.....	4
7. Om brukarens situation förändras	4
8. Om brukaren drabbas av skada eller sjukdom.....	4
9. Dokumentation	4
10. Ansökan om bistånd	5
11. Rutiner och arbetsätt	5
<i>Bilaga 1</i>	6

1. Inledning

Med egenvård avses en hälso- och sjukvårdsåtgärd som en legitimerad yrkesutövare bedömt att en brukare kan utföra själv eller med hjälp av någon annan. Den egenvård som brukaren utför eller med hjälp av någon annan omfattas inte av hälso- och sjukvårdslagstiftning.

Den legitimerade yrkesutövarens bedömning, planering och uppföljning betraktas alltid som hälso- och sjukvård.

2. Författningar

Styrdokument för egenvård är följande författningar och avtal:

- Egenvårdsföreskrift inkl. ändringsföreskrifter (SOSFS 2009:6; 2011:23; 2012:10)
- Hälso- och sjukvårdslag (SFS 1982:763)
- Patientsäkerhetslag (SFS 2010:569)
- Patientlag (SFS 2014:821)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2005:227) om samverkan vid in- och utskrivning av patienter i slutenvård m.m.
- Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2008:1) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1997:14) om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård.
- Vård i Samverkan (ViS)

3. Egenvård

Det går inte att säga generellt vilka åtgärder som kan övergå till att bli egenvård. Ett sätt att skilja på hälso- och sjukvård och egenvård är om åtgärden kräver medicinskt utbildad personal för att utföra åtgärden patientsäkert, kan inte åtgärden bedömas som egenvård.

I vissa fall kan dock närstående eller personliga assistenter förvärvat så stor kunskap att vissa åtgärder som normalt kräver medicinskt utbildad personal ändå kan bedömas som egenvård.

3. Den individuella bedömningen

Den individuella bedömningen görs i samråd med brukaren och ska ta hänsyn till hans/hennes fysiska och psykiska hälsa samt dennes livssituation. Kan inte brukaren själv ansvara för sin egenvård är bedömningen beroende av hur stödet och hjälpen ser ut från exempelvis närstående, personlig assistent, socialtjänst eller ansvarig befattningshavare hos annan aktör.

4. Vem ska göra bedömningen?

Det är den legitimerade yrkesutövaren som *inom sitt yrkesområde* beslutar om en hälso- och sjukvårdsuppgift kan utföras som egenvård.

4.1 Utskrivning från sjukhuset

Vid utskrivning från sjukhuset och i samband med vård- och omsorgsplanering ska utskrivande läkare bedöma om någon åtgärd kan utföras som egenvård.

4.2 Läkemedelshantering

Den yrkesutövaren som förskriver läkemedel är ansvarig för att egenvårdsbedömning görs.

Beslut om egenvård i samband med läkemedelshantering är endast möjligt då brukaren själv är medveten om vilka läkemedel som är ordinerade, när och hur läkemedelen ska intas etc. Brukaren är enbart i behov av praktisk hjälp.

I annat fall ska läkemedelshantering utföras av legitimerade sjuksköterskor eller delegerad omsorgspersonal.

5. Riskanalys

Den som gör bedömningen om egenvård måste analysera om det finns några risker med att åtgärden bedöms som egenvård. En hälso- och sjukvårdsåtgärd får inte bedömas som egenvård om det finns en risk att brukaren kan skadas.

6. Instruktion och handledning

För att brukaren, eller den som bistår brukaren med hjälp, ska kunna utföra egenvården på ett säkert sätt krävs instruktion och handledning av legitimerad personal.

Instruktion och handledning ska alltid göras om det inte är uppenbart onödigt.

7. Om brukarens situation förändras

Om brukarens situation förändras och de beslutade åtgärderna kräver medicinskt skolad personal upphör egenvården. Nedan följer några exempel:

brukarens fysiska eller psykiska hälsa har försämrats och en förnyad bedömning om egenvård krävs

brukarens livssituation har förändrats och en förnyad bedömning om egenvård krävs

närstående kan inte längre utföra egenvården patientsäkert

närstående orkar/vill inte utföra egenvården längre

ytterligare instruktioner och handledning krävs

Skriftliga instruktioner om åtgärder som ska vidtas vid förändrad situation samt utsedd kontaktperson och telefonnummer ska finnas tillgängligt för berörda personer.

8. Om brukaren drabbas av skada eller sjukdom

Skriftliga instruktioner om åtgärder som ska vidtas ifall brukarens drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvård samt utsedd kontaktperson och telefonnummer ska finnas tillgängligt för berörda personer.

Händelsen ska rapporteras enligt kommunens riktlinjer för avvikelshantering. Vid allvarlig avvikelse, vårdskada eller risk för vårdskada ska medicinskt ansvarig sjuksköterska kontaktas.

9. Dokumentation

Planering och beslut om egenvård ska dokumenteras i blankett Beslut om egenvård.

Bedömning om en hälso- och sjukvårdsuppgift kan utföras som egenvård (bilaga 1). Vid erhållande av dokument gällande egenvårdsbeslut av annan huvudman, ska dokumentet uppfylla kommunens kriterier för egenvård.

Knivsta kommunens blankett Beslut om egenvård. Bedömning om en hälso- och sjukvårdsuppgift kan utföras som egenvård kan/bör användas av annan vårdgivare/huvudman än Knivsta kommun.

10. Ansökan om bistånd

I vissa fall kan brukaren behöva ansöka om en insats från socialtjänsten (SoL) eller enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) för att få hjälp med att utföra egenvården. Om brukaren redan är beviljad en insats kan åtgärden i vissa fall rymmas inom tidigare beviljad insats. Egenvård omfattas inte av hälso- och sjukvårdslagstiftning.

Vid brukarens ansökan bifogas dokumentet *Beslut om egenvård. Bedömning om en hälso- och sjukvårdsuppgift kan utföras som egenvård.*

11. Rutiner och arbetssätt

Enheter inom socialtjänsten område och för verksamheter gällande lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska upprätta rutiner och arbetssätt för hur personal på ett säkert sätt hjälper brukare med hans/hennes egenvård. Genomförandeplanen ska beskriva hur individens egenvård ska genomföras.

Kopia på kommunens blankett *Beslut om egenvård. Bedömning om en hälso- och sjukvårdsuppgift kan utföras som egenvård* ska sparas i social journal. Legitimerad yrkesutövare som dokumenterat beslut om egenvård erhåller/sparar original i hälso- och sjukvårdsjournal.

Beslut om egenvård
Bedömning om en hälso- och sjukvårdsuppgift kan utföras som egenvård

Namn brukare	Personnummer

Bedömning utförd av	Datum
Befattning	Verksamhet

Hälso- och sjukvårdsuppgift som ska utföras
Hälso- och sjukvårdsuppgiften utförs av
☐ <i>Brukare</i> ☐ <i>Omsorgspersonal (SoL eller LSS)</i> ☐ <i>Närstående</i> ☐ <i>Annan</i> ☐ <i>Personlig assistent</i>
Instruktion och handledning från legitimerad personal till den som ska utföra egenvården
☐ <i>Nej (fortsätt till Åtgärder som ska vidtas om brukaren drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvård)</i> ☐ <i>Ja</i>
Ansvarig för instruktion och handledning
Beskrivning av hur instruktion och handledning ska genomföras

Åtgärder som ska vidtas om brukaren drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvård
Kontakta: _____ Telefonnummer: _____
Åtgärder som ska vidtas om brukarens situation förändras
Kontakta: _____ Telefonnummer: _____

Datum för uppföljning	Beskrivning av hur uppföljning ska ske

Omprövning av egenvårdsbeslut ska ske vid följande händelser/situationer

Egenvårdsbedömning är gjord av

Underskrift/befattning	Datum
Vård-och omsorgskontoret	